

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 23 lutego 2006 r. *

W sprawie C-201/04

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez hof van beroep te Antwerpen (Belgia) postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2004 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 5 maja 2004 r., w postępowaniu:

Belgische Staat

przeciwko

Molenbergnatie NV,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, J. Makarczyk (sprawozdawca)
i R. Silva de Lapuerta, sędziowie,

* Język postępowania: niderlandzki.

rzecznik generalny: F. G. Jacobs,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Molenbergnatie NV przez E. Geversa i J. Geversa, advocaten,
- w imieniu rządu belgijskiego przez D. Haven, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez X. Lewisa i M. van Beeka, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 czerwca 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni przepisów rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, str. 1, zwany dalej „kodeksem celnym”), regulujących kwestie pokrycia kwoty długu celnego.

- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania w sprawie sporu między Belgische Staat (państwem belgijskim) a Molenbergnatie NV, agentem celnym (zwanym dalej „agentem”), w przedmiocie pokrycia należności celnych przywozowych i cła antydumpingowego po zwolnieniu towarów.

Ramy prawne

- 3 Rozdział 3 tytułu VII kodeksu celnego dotyczy pokrycia kwoty długu celnego, zdefiniowanego w art. 4 pkt 9 kodeksu jako nałożony na osobę obowiązek uiszczenia należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych, które stosuje się do towarów określonych zgodnie z obowiązującymi przepisami wspólnotowymi.
- 4 Sekcja 1 rozdziału 3, zatytułowana „Zaksięgowanie i podanie do wiadomości dłużnika kwoty należności”, składa się z art. 217–221.
- 5 Zgodnie z art. 217 ust. 1 kodeksu celnego:

„Każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego, zwana dalej »kwotą należności«, obliczana jest przez organy celne, z chwilą gdy znajdują się one w posiadaniu niezbędnych informacji, oraz zostaje wpisana do rejestru lub zaewidencjonowana w inny równoważny sposób (zaksięgowanie).

Przepisu pierwszego akapitu nie stosuje się w przypadkach, gdy:

- a) ustanowione zostało tymczasowe cło antydumpingowe lub wyrównawcze,
- b) kwota należności prawnie należnych jest wyższa od tej, która została określona na podstawie wiążącej informacji taryfowej,
- c) przepisy przyjęte zgodnie z procedurą Komitetu zwalniają organy celne z obowiązku zaksięgowania należności poniżej określonej kwoty.

Organy celne mogą odstąpić od księgowania kwoty należności, która zgodnie z art. 221 ust. 3 nie może zostać podana do wiadomości dłużnika w związku z upływem przewidzianego terminu”.

6 Artykuł 220 kodeksu brzmi następująco:

„1. Jeżeli kwota należności wynikających z długu celnego nie została zaksięgowana zgodnie z art. 218 i 219 lub została zaksięgowana kwota niższa od prawnie należnej, to zaksięgowania kwoty należności do pokrycia lub pozostającej do pokrycia należy dokonać w terminie dwóch dni, licząc od dnia, w którym organy celne dowiedziały się o tej sytuacji i miały możliwość obliczyć kwotę prawnie należną, jak również określić dłużnika (zaksięgowanie retrospektywne). Termin ten może zostać przedłużony zgodnie z art. 219.

2. Z wyjątkiem przypadków określonych w art. 217 ust. 1 akapit drugi i trzeci zaksięgowania retrospektywnego nie dokonuje się, gdy:

- a) pierwotna decyzja o nieksięgowaniu kwoty należności lub zaksięgowaniu kwoty niższej od prawnie należnej została podjęta na podstawie ogólnych przepisów unieważnionych późniejszym orzeczeniem sądowym;

- b) kwota należności prawnie należnych nie została zaksięgowana w następstwie błędu samych organów celnych, który to błąd nie mógł zostać w racjonalny sposób wykryty przez płatnika [podmiot zobowiązany do uiszczenia należności celnych] działając[y] w dobrej wierze i przestrzegającego przepisy obowiązujące w zakresie zgłoszenia celnego;

- c) przepisy przyjęte zgodnie z procedurą Komitetu zwalniają organy celne z obowiązku restrospektywnego zaksięgowania należności poniżej określonej kwoty”.

7 Artykuł 221 kodeksu celnego stanowi:

„1. Niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania dłużnik zostaje powiadomiony o kwocie należności zgodnie z odpowiednią procedurą.

2. Jeżeli na zgłoszeniu celnym została podana orientacyjna kwota należności celnych przywozowych, organy celne mogą przewidzieć, że powiadomienie określone w ust. 1 następuje jedynie w przypadku, gdy podana kwota należności nie odpowiada kwocie określonej przez organy celne.

Bez uszczerbku dla stosowania art. 218 ust. 1 akapit drugi w przypadku korzystania z możliwości przewidzianej w pierwszym akapicie zwolnienie towarów przez organy celne jest równoznaczne z powiadomieniem dłużnika o kwocie zaksięgowanych należności.

3. Powiadomienie dłużnika nie może nastąpić po upływie trzech lat, licząc od dnia powstania długu celnego. Jednakże gdy przyczyną tego, że organy celne nie mogły określić dokładnej kwoty opłat prawnie należnych, był czyn podlegający postępowaniu sądowemu w sprawach karnych [ściganie karnemu], dłużnika można powiadomić po upływie wspomnianego trzyletniego terminu, o ile przewidują to obowiązujące przepisy”.

8 Rozdział 4 tytułu VII kodeksu celnego zatytułowany jest: „Wygaśnięcie długu celnego”. Składa się on z dwóch artykułów, a jeden z nich — art. 233 — stanowi:

„Bez uszczerbku dla obowiązujących przepisów dotyczących przedawnienia długu celnego, jak również odnoszących się do niepokrycia długu celnego w przypadku niewypłacalności dłużnika stwierdzonej drogą sądową [orzeczeniem sądu], dług celny wygasa:

a) przez uiszczenie kwoty należności,

- b) przez umorzenie kwoty należności,

- c) jeżeli wobec towarów zgłoszonych do procedury celnej określającej obowiązek uiszczenia należności:
 - zgłoszenie celne zostało unieważnione zgodnie z art. 66,

 - jeżeli towary przed ich zwolnieniem zostały zajęte i równocześnie lub w późniejszym terminie orzeczono ich przepadek bądź zostały zniszczone na polecenie organów celnych, zostały zniszczone lub stały się przedmiotem zrzeczenia zgodnie z art. 182, bądź zostały zniszczone lub nieodwracalnie utracone ze względu na ich charakter lub w wyniku nieprzewidzianych okoliczności bądź działania siły wyższej.

- d) jeżeli towary, wobec których w przypadkach określonych w art. 202 powstał dług celny, zostały zajęte przy nielegalnym wprowadzaniu i równocześnie lub w późniejszym terminie orzeczono ich przepadek.

Jednakże w przypadku zajęcia i orzeczenia przepadku, dla celów przepisów prawa karnego mającego zastosowanie wobec naruszeń przepisów celnych, dług celny uważa się za niewygasły, w przypadku gdy prawo karne państwa członkowskiego przewiduje, że należności celne są podstawą do określania sankcji lub że istnienie długu celnego stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego”.

- 9 Zgodnie z art. 253 akapit drugi kodeksu celnego, obowiązuje on od dnia 1 stycznia 1994 r.
- 10 Przed wejściem kodeksu w życie dziedzinę tę regulowały przepisy rozporządzenia Rady (EWG) nr 1697/79 z dnia 24 lipca 1979 r. w sprawie odzyskiwania po dokonaniu odprawy celnej należności celnych przywozowych lub wywozowych, które nie były wymagane od osoby zobowiązanej do zapłaty [podmiotu zobowiązanego do uiszczenia należności celnych] za towary zgłoszone do procedury celnej przewidującej obowiązek uiszczenia takich należności (Dz.U. L 197, str. 1), które weszło w życie dnia 1 lipca 1980 r., oraz przepisy rozporządzenia Rady (EWG) nr 1854/89 z dnia 14 czerwca 1989 r. w sprawie księgowania oraz warunków uiszczania należności celnych przywozowych i należności wywozowych wynikających z długu celnego (Dz.U. L 186, str. 1), które obowiązywało w stosunku do kwot należności celnych zaksięgowanych od dnia 1 lipca 1990 r.
- 11 Zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 1697/79:

„1. Jeżeli właściwe władze stwierdzą, że od podmiotu zobowiązanego do uiszczenia należności celnych nie zażądano uiszczenia całości lub części kwoty należności celnych przywozowych lub wywozowych wymaganych zgodnie prawem w odniesieniu do towaru zgłoszonego do procedury celnej nakładającej obowiązek uiszczenia takich należności, wszczynają one wówczas postępowanie w celu pokrycia niepobranych należności.

Jednakże postępowania takiego nie można podjąć po upływie trzech lat od chwili zaksięgowania kwoty, której uiszczenia pierwotnie zażądano od podmiotu zobowiązanego do uiszczenia należności celnych lub, jeśli nie dokonano zaksięgowania, od chwili powstania długu celnego dotyczącego danego towaru.

2. W rozumieniu ust. 1 postępowanie w celu pokrycia długu wszczyna powiadomienie zainteresowanego o kwocie należności celnych przywozowych lub wywozowych, do uiszczenia których jest zobowiązany” [tłumaczenie nieoficjalne].

12 Artykuł 1 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1854/89 zawiera następującą definicję pojęcia „zaksięgowanie”:

„[...] wpis do rejestru lub zaewidencjonowanie w inny równoważny sposób przez organ celny kwoty należności celnych przywozowych lub wywozowych odpowiadających długowi celnemu” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego rozporządzenia poniżej].

13 Artykuł 2 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi:

„Każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego, zwana dalej »kwotą należności«, obliczana jest przez organy celne niezwłocznie po uzyskaniu przez nie niezbędnych informacji oraz zostaje przez nie zaksięgowana”.

14 Artykuł 5 rozporządzenia nr 1854/89 ma następujące brzmienie:

„Jeżeli kwota należności wynikających z długu celnego nie została zaksięgowana zgodnie z art. 3 i 4 lub została zaksięgowana kwota niższa od prawnie należnej, to zaksięgowania kwoty należności do pokrycia lub pozostającej do pokrycia należy dokonać w terminie dwóch dni, licząc od dnia, w którym organ celny dowiedział się

o tej sytuacji i miał możliwość obliczyć kwotę prawnie należną, jak również określić osobę zobowiązaną do jej zapłaty. Termin ten może zostać przedłużony zgodnie z art. 4”.

15 Artykuł 6 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi:

„Niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania powiadamia się o kwocie należności osobę zobowiązaną do zapłaty, zgodnie z odpowiednią procedurą”.

16 Kodeks celny został zmieniony między innymi rozporządzeniem (WE) nr 2700/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 listopada 2000 r. (Dz.U. L 311, str. 17).

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

17 Agent zgłosił w Belgii w okresie od dnia 9 kwietnia 1992 r. do dnia 23 czerwca 1994 r. w imieniu i na rachunek innej spółki przywóz kaset wideo pochodzących z Makao, przywiezionych przez Hongkong.

18 Na podstawie systemu ogólnych preferencji taryfowych, obowiązującego w stosunku do towarów pochodzących z krajów rozwijających się, przywiezione towary zostały zwolnione z cła.

- 19 W następstwie dochodzenia przeprowadzonego w Makao, komitet ds. pochodzenia, ustanowiony na mocy art. 12 rozporządzenia Rady (EWG) nr 802/68 z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie wspólnej definicji pojęcia pochodzenia towarów (Dz.U. L 148, str. 1), podjął decyzję o wykluczeniu tych towarów z zakresu taryfy preferencyjnej ze względu na to, że w rzeczywistości pochodzą one z Chin, a zatem są objęte cłem przywozowym obowiązującym w stosunku do krajów trzecich, a także cłem antydumpingowym. Decyzja komitetu została doręczona państwu członkowskim w dniu 10 sierpnia 1994 r.
- 20 Listem poleconym z dnia 27 lutego 1995 r. inspekcja ds. ceł i akcyzy w Antwerpii powiadomiła agenta o tym dochodzeniu i o kwocie należności celnych przywozowych i cła antydumpingowego do zapłaty.
- 21 Według rządu belgijskiego kwoty tych należności zostały zaksięgowane w dniu 7 marca 1995 r.
- 22 Pismem z dnia 29 września 1995 r. regionalna dyrekcja ds. ceł i akcyzy (zwana dalej „administracją”) powiadomiła agenta o pokryciu tych należności po zwolnieniu towarów, zgodnie z art. 220 ust. 1 kodeksu celnego.
- 23 Agent wniósł odwołanie, zaś administracja podtrzymała swe stanowisko i skierowała przeciwko niemu w dniu 3 lipca 2000 r. sprawę do sądu. Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2002 r. rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (sąd pierwszej instancji w Antwerpii) uznał powództwo administracji za bezzasadne ze względu na to, że przy pokryciu przedmiotowych należności celnych po zwolnieniu towarów dopuściła się ona nieprawidłowości. W szczególności sąd orzekł, że w czasie, gdy powiadomiono agenta o kwocie należności celnych do zapłaty z tytułu długu powstałego w dniu 9 kwietnia 1992 r., określony w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego trzyletni okres przedawnienia już upłynął. Administracja wniosła odwołanie od wyroku.

24 W tych okolicznościach hof van beroep te Antwerpen (sąd apelacyjny w Antwerpii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy art. 217–232 kodeksu celnego, tzn. przepisy tytułu VII («Dług celny») rozdział 3 («Pokrycie kwoty długu celnego»), przy czym rozdział 3 składa się z sekcji 1 («Zaksięgowanie i podanie do wiadomości dłużnika kwoty należności», art. 217–221) i sekcji 2 («Terminy i sposoby uiszczania należności», art. 222–232), mają zastosowanie do pokrycia kwoty długu celnego, który wprawdzie powstał przed dniem 1 stycznia 1994 r., ale którego zaczęto dochodzić dopiero po dniu 1 stycznia 1994 r.?

- 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy powiadomienia, o którym mowa w art. 221 kodeksu celnego, należy dokonać zawsze po zaksięgowaniu kwoty długu celnego, albo innymi słowy, czy powiadomienie, o którym mowa w art. 221 kodeksu celnego musi być zawsze poprzedzone zaksięgowaniem kwoty długu celnego?

- 3) Czy nieterminowe powiadomienie dłużnika o kwocie długu celnego, tzn. powiadomienie dokonane po upływie trzyletniego terminu przewidzianego w pierwotnej wersji art. 221 ust. 3 kodeksu celnego [obowiązującego do chwili jego zastąpienia (ze skutkiem od dnia 19 grudnia 2000 r.) dokonanego na mocy art. 1 pkt 17 rozporządzenia (WE) nr 2700/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 listopada 2000 r. zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 311, str. 17)], chociaż organy celne mogły bez przeszkód określić dokładną kwotę opłat prawnie należnych w ciągu tego trzyletniego terminu, prowadzi do niemożliwości dochodzenia tego długu celnego, czy też do jego wygaśnięcia lub do innego skutku prawnego?

- 4) Czy państwa członkowskie muszą określić sposób, w jaki należy dokonać powiadomienia dłużnika o kwocie długu celnego, o którym to powiadomieniu jest mowa w art. 221 kodeksu celnego?

W przypadku odpowiedzi twierdzącej na to pytanie, czy państwo członkowskie, które nie określiło, w jaki sposób należy dokonać powiadomienia dłużnika o kwocie długu celnego, o którym to powiadomieniu jest mowa w art. 221 kodeksu celnego, może utrzymywać, że dowolny dokument, w którym wymieniona jest kwota długu celnego i który przekazany zostanie do wiadomości dłużnika (po zaksięgowaniu), należy uważać za powiadomienie dłużnika o kwocie długu celnego w rozumieniu art. 221 kodeksu celnego, również wtedy, gdy dokument ten ani nie zawiera odesłania do art. 221 kodeksu celnego, ani też nie informuje, że chodzi o powiadomienie dłużnika o kwocie długu celnego?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań pierwszego i trzeciego

- ²⁵ W pytaniu pierwszym sąd krajowy zastanawia się nad temporalnym obowiązaniem zawartych w rozdziale 3 tytułu VII przepisów art. 217–232 kodeksu celnego, dotyczących pokrycia kwoty długu celnego, w sytuacji, gdy kodeks celny zgodnie z jego art. 253 akapit drugi obowiązuje od dnia 1 stycznia 1994 r.
- ²⁶ Trzecim pytaniem sąd krajowy zwraca się do Trybunału o szczegółowe określenie skutków wynikających z niezachowania terminu ustanowionego w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego.

- 27 Na wstępie należy zauważyć, że jak podnosi rzecznik generalny w pkt 47 opinii, biorąc pod uwagę uzasadnienie do postanowienia odsyłającego, choć treść pytania pierwszego odnosi się ogólnie do art. 217–232 kodeksu celnego, to dotyczy ono głównie art. 221 kodeksu, przy czym sąd krajowy pyta konkretnie o to, czy artykuł ten ma zastosowanie do długu celnego, który powstał przed dniem 1 stycznia 1994 r., a którego zaczęto dochodzić po tym dniu, zaś przed wejściem w życie rozporządzenia nr 2700/2000.
- 28 W związku z tym, biorąc pod uwagę związek łączący pytania pierwsze i trzecie odnośnie do analizy skutków art. 221 kodeksu celnego, której przeprowadzenia wymagają, należy je rozpoznać łącznie.
- 29 Jeśli chodzi o pytanie pierwsze, to rząd belgijski ocenia, iż omawiane artykuły zawierają jedynie przepisy materialne, a zatem nie mają zastosowania do długów celnych powstałych przed dniem 1 stycznia 1994 r.
- 30 Komisja Wspólnot Europejskich i agent, powołując się na wyrok z dnia 12 listopada 1981 r. w sprawach połączonych 212/80–217/80 Salumi i in. (Rec. str. 2735, pkt 9) uważają, że artykułów tych, zawierających jednocześnie przepisy materialne i proceduralne, nie można analizować rozłącznie pod względem ich skutków w czasie, ponieważ stanowią one nierozzerwalną całość. Jednak ich wnioski są rozbieżne. A więc Komisja ocenia, że do pokrycia po zwolnieniu towarów długu celnego powstałego przed dniem 1 stycznia 1994 r., którego zaczęto dochodzić dopiero po upływie tego dnia należy stosować wyłącznie przepisy rozporządzenia nr 1697/79. Natomiast agent prezentuje pogląd, że do pokrycia takiego długu należy stosować art. 217–232 kodeksu celnego.

- 31 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uważa się na ogół, że przepisy proceduralne mają zastosowanie do wszystkich postępowań zawisłych w momencie ich wejścia w życie, w odróżnieniu od przepisów materialnych, które są zazwyczaj interpretowane w ten sposób, iż nie obowiązują w stosunku do sytuacji powstałych przed ich wejściem w życie [zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie *Salumi i in.*, pkt 9 i wyroki z dnia 6 lipca 1993 r. w sprawach połączonych C-121/91 i C-122/91 *CT Control (Rotterdam)* i *JCT Benelux* przeciwko Komisji, Rec. str. I-3873, pkt 22, z dnia 7 września 1999 r. w sprawie C-61/98 *De Haan*, Rec. str. I-5003, pkt 13 oraz z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie C-251/00 *Ilumitrónica*, Rec. str. I-10433, pkt 29].
- 32 W pkt 11 ww. wyroku w sprawie *Salumi i in.* Trybunał uznał, czyniąc wyjątek od przytoczonej powyżej reguły interpretacyjnej, że rozporządzenie nr 1697/79, mające na celu całościowe uregulowanie pokrycia długów celnych po zwolnieniu towarów, zawiera zarówno przepisy proceduralne, jak i materialne, które stanowią nierozrwalną całość, a poszczególnych przepisów składających się na nią nie można traktować rozłącznie w zakresie ich skutków w czasie. Jak podkreśla rzecznik generalny w pkt 42–46 opinii, odstępstwo takie mogło być uzasadnione tym, że nowy wspólnotowy reżim zastąpił istniejące wcześniej reżimy krajowe, a chodziło przy tym o uzyskanie spójnego i jednolitego stosowania ustanowionych w ten sposób wspólnotowych uregulowań w dziedzinie ceł.
- 33 W niniejszej sprawie, ponieważ w pytaniu chodzi wyłącznie o temporalne obowiązywanie kodeksu celnego, którego celem jest zebranie, przy wprowadzeniu zmian w pewnych kwestiach, wcześniej istniejących wspólnotowych uregulowań w dziedzinie prawa celnego, a w szczególności obowiązujących wcześniej rozporządzeń nr 1697/79 i 1854/89, nie można zastosować powyższego odstępstwa od przytoczonej w pkt 31 niniejszego wyroku reguły interpretacyjnej.
- 34 Należy więc odróżnić przepisy materialne od przepisów proceduralnych. Zatem w odniesieniu do okoliczności faktycznych leżących u podstaw sprawy przed sądem krajowym, z którymi są związane długi celne powstałe przed chwilą wejścia w życie

kodeksu, sąd krajowy będzie musiał, z jednej strony, posługiwać się przepisami materialnymi zawartymi w uregulowaniach obowiązujących przed tą datą, a z drugiej strony, przepisami proceduralnymi zawartymi w kodeksie celnym (zob. podobnie ww. wyrok De Haan, pkt 14 i wyrok z dnia 13 marca 2003 r. w sprawie C-156/00 Niderlandy przeciwko Komisji, Rec. str. I-2527, pkt 35–36).

35 Ponieważ w pytaniu sądu krajowego chodzi głównie o art. 221 kodeksu celnego, należy teraz rozstrzygnąć kwestię charakteru przepisów, które się nań składają, w świetle rozróżnienia między przepisami materialnymi i proceduralnymi.

36 Bezsporny jest fakt, że ust. 1 i 2 tego artykułu zawierają przepisy czysto proceduralne.

37 Jeśli chodzi o zakres, a co za tym idzie o charakter przepisu ustanowionego w art. 221 ust. 3, to on właśnie stanowi przedmiot trzeciego pytania sądu krajowego. Tak więc sąd ten zastanawia się nad skutkami nieterminowego powiadomienia dłużnika o kwocie długu celnego, czyli powiadomienia po upływie określonego w tym przepisie terminu trzech lat, co zostało zasadniczo przejęte z przepisu, który znajdował się w art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1697/79 (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Niderlandy przeciwko Komisji, pkt 6).

38 W tym względzie rząd belgijski, agent i Komisja utrzymują, że powiadomienie dłużnika o kwocie należności po upływie terminu trzech lat, czy to pod rządami kodeksu celnego, czy obowiązujących wcześniej przepisów, pociąga za sobą brak możliwości dochodzenia długu. Ich zdaniem brak ten nie skutkuje jednak wygaśnięciem długu.

39 Nie ulega dyskusji fakt, że upływ terminu trzech lat do powiadomienia dłużnika przez organy celne o kwocie długu celnego, o którym mowa w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego, stoi na przeszkodzie temu, by organy te przystąpiły do pokrycia długu, chyba że przyczyną tego, że organy celne nie mogły określić dokładnej kwoty opłat prawnie należnych, był czyn podlegający ściganiu karnemu. Jednak przepis ten ustanawia jednocześnie regulację dotyczącą samego długu celnego, a w konsekwencji regułę dotyczącą jego przedawnienia.

40 Należy ponadto zwrócić uwagę, że art. 233 kodeksu celnego stanowi, iż wyliczenie różnych przyczyn wygaśnięcia długu celnego, które znajduje się w lit. a)–d) tego artykułu, obowiązuje między innymi bez uszczerbku dla obowiązujących przepisów dotyczących przedawnienia długu celnego (zob. podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie C-112/01 SPKR, Rec. str. I-10655, pkt 30 i 31).

41 Skoro więc wraz z upływem terminu określonego w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego dług ulega przedawnieniu, a zatem wygasa, należy uznać, że przepis ten jest przepisem materialnym.

42 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, na pytania pierwsze i trzecie należy udzielić następujących odpowiedzi:

— W stosunku do postępowania w sprawie pokrycia długu celnego powstałego przed dniem 1 stycznia 1994 r., które zostało wszczęte po tym terminie, obowiązują wyłącznie przepisy proceduralne zawarte w art. 217–232 kodeksu celnego.

- Z upływem określonego w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego terminu roszczenie o pokrycie długu celnego ulega przedawnieniu, z zastrzeżeniem określonego w tym artykule wyjątku, co jest równoważne z przedawnieniem samego długu, a zatem z jego wygaśnięciem. W związku z tak ustanowionym przepisem, art. 221 ust. 3 należy uznać, w przeciwieństwie do ust. 1 i 2 tego artykułu, za przepis materialny, a więc nie można go stosować do pokrycia długu celnego powstałego przed dniem 1 stycznia 1994 r. Jeśli dług ten powstał przed dniem 1 stycznia 1994 r. mogą mieć do niego zastosowanie jedynie zasady przedawnienia obowiązujące w tym czasie, choćby nawet postępowanie w sprawie pokrycia tego długu wszczęto po dniu 1 stycznia 1994 r.

W przedmiocie pytania drugiego

- 43 Za pomocą pytania drugiego sąd krajowy pragnie ustalić, czy jeżeli art. 221 kodeksu celnego ma zastosowanie, to wymagane przez ust. 1 tego artykułu powiadomienie dłużnika o kwocie należności może nastąpić przed „zaksięgowaniem”.
- 44 Podkreślić należy, że w kodeksie celnym przejęto zasadniczo przepisy rozporządzenia nr 1854/89 dotyczące obliczania opłat celnych przywozowych lub wywozowych w celu pokrycia długu celnego, definicji pojęcia „zaksięgowanie”, jak również wymogu powiadomienia zgodnie z odpowiednią procedurą o kwocie należności niezwłocznie po ich zaksięgowaniu.
- 45 Rząd belgijski uważa, że ze względu na brak zastosowania w tym zakresie kodeksu celnego nie należy odpowiadać na to pytanie. Komisja udziela odpowiedzi

w odniesieniu do rozporządzenia nr 1697/79 i ocenia, że wpis do rejestru tej kwoty nie jest koniecznym wstępnym warunkiem do wszczęcia postępowania w celu pokrycia. Natomiast agent uważa, że powiadomienia o kwocie należności należy zawsze dokonywać po zaksięgowaniu.

⁴⁶ Z brzmienia art. 221 ust. 1 kodeksu celnego, które nie budzi żadnych wątpliwości, na co zwraca uwagę rzecznik generalny w pkt 68 opinii, wynika, że zaksięgowanie, polegające na wpisie należności do rejestru lub zaewidencjonowaniu w inny równoważny sposób przez organy celne, musi poprzedzać powiadomienie dłużnika o kwocie opłat celnych przywozowych lub wywozowych.

⁴⁷ Tej kolejności czynności zaksięgowania i powiadomienia o kwocie należności, znajdującej potwierdzenie w samym tytule sekcji 1 rozdziału 3 tytułu VII kodeksu celnego „Zaksięgowanie i podanie do wiadomości dłużnika kwoty należności” należy przestrzegać, gdyż w przeciwnym wypadku grozi wystąpienie różnic w traktowaniu podmiotów zobowiązanych do uiszczenia należności celnych i skutków szkodliwych dla harmonijnego działania unii celnej. Podejście to odzwierciedlało również rozporządzenie nr 1854/89, w którym w motywie czwartym mowa jest o „terminach, w jakich należy uiszczyć opłaty celne przywozowe lub wywozowe”.

⁴⁸ Takie rozwiązanie nie stoi wcale w sprzeczności z powoływanym przez Komisję orzecznictwem Trybunału, zgodnie z którym nieprzestrzeganie przez organy celne określonych terminów do wpisu kwoty należnej do rejestru nie stanowi przeszkody do pokrycia po zwolnieniu towarów, przy czym niedochowanie terminów do zaksięgowania może skutkować jedynie obowiązkiem zapłaty odsetek za zwłokę przez dane państwo członkowskie, w ramach udostępniania zasobów własnych (zob. w szczególności podobnie wyrok z dnia 26 listopada 1998 r. w sprawie C-370/96

Covita, Rec. str. I-7711, pkt 36 i 37 i ww. wyrok w sprawie De Haan, pkt 34). W wyrokach tych orzekano bowiem wyłącznie w kwestii skutków związanych z opóźnieniami w zaksięgowaniu i są one istotne wyłącznie w świetle stosunków między państwami członkowskimi a Wspólnotą.

- 49 Należy zatem odpowiedzieć na pytanie drugie w ten sposób, że art. 221 ust. 1 kodeksu celnego wymaga, by kwota należności celnych przywozowych lub wywozowych została zaksięgowana przed powiadomieniem o niej dłużnika.

W przedmiocie pytania czwartego

- 50 Poprzez to pytanie sąd krajowy pragnie w istocie ustalić, czy państwa członkowskie muszą określić sposób, w jaki należy dokonać powiadomienia dłużnika o kwocie należnej zgodnie z art. 221 kodeksu celnego.

- 51 Rząd belgijski i Komisja podnoszą, że państwa członkowskie nie muszą określać w swych krajowych przepisach sposobu powiadomienia o długu celnym. Zdaniem agenta państwa członkowskie muszą określić ten sposób, a jeśli tego nie uczyniły, to wyłącznie dokument, w którym w sposób jednoznaczny znajduje się odwołanie do art. 221 kodeksu celnego można uznać za powiadomienie w rozumieniu tego przepisu.

- 52 W celu udzielenia odpowiedzi na zadane pytanie należy przypomnieć, że zgodnie z zasadami ogólnymi leżącymi u podstaw Wspólnoty i rządzącymi stosunkami

między Wspólnotą a państwami członkowskimi, państwa członkowskie mają na mocy art. 10 WE obowiązek zapewnienia wykonywania uregulowań wspólnotowych na swym terytorium. Jeżeli prawo wspólnotowe, w tym jego zasady ogólne, nie zawiera wspólnych przepisów w tym zakresie, to władze krajowe w wykonaniu uregulowań wspólnotowych kierują się przepisami proceduralnymi i materialnymi prawa krajowego (zob. w szczególności wyroki: z dnia 23 listopada 1995 r. w sprawie C-285/93 Dominikanerinnen-Kloster Altenhohenau, Rec. str. I-4069, pkt 26 i z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie C-495/00 Azienda Agricola Giorgio, Giovanni i Luciano Visentin i in., Rec. str. I-2993, pkt 39).

- 53 Wobec braku we wspólnotowych uregulowaniach celnych przepisów dotyczących treści pojęcia „zgodnie z odpowiednią procedurą” i jakichkolwiek przepisów przyznających kompetencje do określenia tej procedury innym niż państwa członkowskie i ich organy podmiotom, należy uznać, że objęte są one zakresem wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich. Jeżeli nie określiły one szczególnej procedury, to ich obowiązkiem jest zapewnienie takiego powiadomienia, które pozwoli podmiotowi zobowiązanemu do uiszczenia należności celnych dokładnie poznać swe prawa.
- 54 W związku z powyższym na pytanie czwarte należy odpowiedzieć w ten sposób, że państwa członkowskie nie muszą przyjmować szczególnych przepisów proceduralnych dotyczących sposobu, w jaki należy dokonać powiadomienia podmiotu zobowiązanego do uiszczenia należności celnych o kwocie należności celnych przywozowych lub wywozowych, jeżeli do tego powiadomienia można zastosować krajowe przepisy proceduralne o zasięgu ogólnym, gwarantujące podmiotowi zobowiązanemu do uiszczenia należności celnych odpowiednią informację i pozwalające mu na obronę jego praw z pełną znajomością okoliczności sprawy.

W przedmiocie kosztów

- 55 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem;

do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) **W stosunku do postępowania w sprawie pokrycia długu celnego powstałego przed dniem 1 stycznia 1994 r., które zostało wszczęte po tym terminie, obowiązują wyłącznie przepisy proceduralne zawarte w art. 217–232 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny.**
- 2) **Artykuł 221 ust. 1 rozporządzenia nr 2913/92 wymaga, by kwota należności celnych przywozowych lub wywozowych została zaksięgowana przed powiadomieniem o niej dłużnika.**
- 3) **Z upływem określonego w art. 221 ust. 3 rozporządzenia nr 2913/92 terminu roszczenie o pokrycie długu celnego ulega przedawnieniu, z zastrzeżeniem określonego w tym artykule wyjątku, co jest równoważne z przedawnieniem samego długu, a zatem z jego wygaśnięciem. W związku z tak ustanowionym przepisem, art. 221 ust. 3 należy uznać, w przeciwieństwie do ust. 1 i 2 tego artykułu, za przepis materialny, a więc nie można go stosować do pokrycia długu celnego powstałego przed dniem 1 stycznia 1994 r. Jeśli dług ten powstał przed dniem 1 stycznia 1994 r., mogą mieć do niego zastosowanie jedynie zasady przedawnienia obowiązujące w tym czasie, choćby nawet postępowanie w sprawie pokrycia tego długu wszczęto po dniu 1 stycznia 1994 r.**

- 4) Państwa członkowskie nie muszą przyjmować szczególnych przepisów proceduralnych dotyczących sposobu, w jaki należy dokonać powiadomienia podmiotu zobowiązanego do uiszczenia należności celnych o kwocie należności celnych przywozowych lub wywozowych, jeżeli do tego powiadomienia można zastosować krajowe przepisy proceduralne o zasięgu ogólnym, gwarantujące podmiotowi zobowiązanemu do uiszczenia należności celnych odpowiednią informację i pozwalające mu na obronę jego praw z pełną znajomością okoliczności sprawy.

Podpisy